

УДК 340.1

РОЗВИТОК ГРОМАДСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ У СФЕРІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Аліса КЛАДЧЕНКО,
аспірант кафедри теорії та історії держави і права
Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано розвиток залучення громадськості до політичного життя країни та проаналізовано нормативно-правові акти, що регулюють діяльність Громадських рад при державних органах зі спеціальним статусом, основним завданням яких є подолання та протидія корупції в Україні.

Ключові слова: Громадянин, референдум, право голосу, законодавство, громадська організація, корупція.

DEVELOPMENT OF PUBLIC INSTITUTIONS IN THE FIELD OF ANTI-CORRUPTION ACTIVITIES

Alisa KLADCHENKO,
Postgraduate Student at Department of Theory and History of State and Law,
King Daniel of Galicia Ivano-Frankivsk University of Law

SUMMARY

The article analyzes the development of process that can involve citizens to take part in political issues in country. In order to illustrate this mechanism, the author made characteristics of legal acts that regulate the functions and mission of public organizations and special Public Counsel which proceed in state anticorruption organizations.

Key words: Citizen, Referendum, right to vote, legislation, non-governmental organization, corruption.

Постановка проблеми. Участь громадян у формуванні державної політики та залучення населення до усіх державних процесів, зокрема до соціальної, бюджетної, транспортної та антикорупційної сфер, залежить, на наш погляд, від кількох передумов, а саме: освіченості населення, фактичного бажання вносити зміни та створення фізичного та правового процесу врегулювання впливу громадськості на формування єдиної політичної думки влади та суспільства.

Актуальність теми. Актуальність теми полягає у встановленні такого нового механізму контролю за діяльністю антикорупційних державних органів зі спеціальним статусом, як створення Громадських рад та Рад громадського контролю при таких органах.

Метою статті є аналіз нормативно-правових актів, що регулюють діяльність Громадських рад при державних органах.

Виклад основного матеріалу. Невід’ємним процесом залучення громадян до політичних процесів та суспільних процесів на політичному рівні, безперечно, є референдум, що передбачений статтею 38 Конституції України, де зазначено, що громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування [1].

Згодом, зі зміною політичної ситуації в країні, запроваджується новий механізм участі громадськості – залучення до всіх важливих процесів формування державної політики, про що далі буде йти мова в статті. Зараз зупинимось на такому процесі, як референдум, та його основних функціях.

Передумовою визначення поняття, що таке референдум та його види, був Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» від 03 липня 1991 року № 1286-ХІІ (Закон втратив чинність). Так, референдумом визначалось, що це спосіб прийняття громадянами України шляхом го-

лосування законів України, інших рішень з важливих питань загальнодержавного і місцевого значення. Референдум було поділено на такі види: всеукраїнські референдуми, референдуми АРК та місцеві референдуми [2].

Сам процес референдуму, що стосується голосування, є таємним, отже, контроль за волевиявленням громадян не допускається. На наш погляд, якщо брати окремі норми з контексту Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми», а саме стосовно принципів участі громадян у референдумах, є формальними, та закладені майже в усіх актах, що стосуються права голосу та голосування. Але будь-яке пряме чи непряме обмеження права на участь у референдумі забороняється, тому постає питання, навіщо прописувати норму стосовно заборони втручання та контролю за голосуванням конкретної особи.

Звісно, йдеться про норму будь-якого прямого чи непрямого обмеження прав громадян залежно від походження, соціального і майнового стану. Так, згідно зі статтею 7 Закону України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» забороняється участь у референдумах психічно хворим громадянам, що визнані судом недієздатними або тримаються в місцях позбавлення волі. Як вже зазначалось раніше, відповідно, референдумом є способом прийняття громадянами України шляхом голосування законів України, інших рішень із важливих питань загальнодержавного і місцевого значення. Якщо особи визнані судом недієздатними, – це рішення держави про психічний стан громадянина України, про що також можуть йти великі дискусії, то обмеження права громадянина України, що перебуває в місцях позбавлення волі, на свободу волевиявлення на референдумі, є великою прикрістю та очевидним недоліком Законодавця.

Ситуація змінилась із винесенням на всеукраїнський референдум питання щодо проголошення незалежності України. Це був перший референдум для України та воле-

виявлення народу. На референдум було винесено питання: чи підтверджуєте ви проголошення незалежності держави Україна? Значною подією було прийняття Постанови Верховної Ради України від 24 серпня 1991 року «Про проголошення незалежності України», схваленої всенародним голосуванням 01 грудня 1991 року [3].

А вже Верховна Рада України від імені Українського народу – громадян України всіх національностей – прийняла Конституцію України на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року [1].

Статтею 70 Конституції України було встановлено, що право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які досягли на день їх проведення 18 років, натомість особи, які визнані судом недієздатними, не мають такого права голосу. Жодної норми щодо позбавлення права громадян України, які перебувають у місцях позбавлення волі, на волевиявлення на референдумах Конституцією України не встановлено.

Як свідчать відомості з історії України, за часів незалежності України було проведено не таку значну кількість референдумів, а один із найважливіших всеукраїнських референдумів, що відбувся в 2000 році, мав на меті такі основні питання, як скасування депутатської недоторканності, скорочення чисельної кількості депутатів, права Президента України достроково припинити повноваження Верховної Ради України, формування двопалатного парламенту. Але це лише відомості з електронних ресурсів. Так, дійсно, референдум відбувся у 2000 році, але мова в ньому йшла не про, зокрема, скасування депутатської недоторканності, а лише її частини в даному контексті.

Так, аналізуючи Висновок Конституційного Суду України в справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідальності проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України за результатами всеукраїнського референдуму за народною ініціативою» вимогам статей 157 і 158 Конституції України (справа про внесення змін до статей 76, 80, 90, 106 Конституції України), маємо на увазі виключення частини третьої статті 80 Конституції України, а саме що народні депутати України не можуть без згоди Верховної Ради України притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи арештовані [4].

Сама по собі недоторканність включає в себе, на наш погляд, у контексті депутатів і те, що вони не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання в парламенті та його органах, за винятком відповідальності за образу чи наклеп; не можуть бути без згоди Верховної Ради України притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані.

Виокремлення однієї складової частини із цілої юридичної гарантії правового статусу не має на меті скасування депутатської недоторканності в цілому.

Хоча Конституційний Суд України і дійшов висновку, що вказаний законопроект відповідає всім умовам та нормам законодавства та є обов'язковим до виконання, вказані вище положення так і не були імplementовані в реалії політичного життя. До цього часу з депутатів не знято депутатську недоторканність, а питання щодо її скасування є постійним предметом спору та елементом політичного піару донині.

Якщо роль громадян у процесі проведення референдумів визначено, то наступним елементом залучення громадян до політичного життя є створення спеціальних громадських рад при державних органах України та висвітлення такої категорії в нормативно-правових актах. Для кращого розуміння створення такого інструменту необхідно зробити хронологічний аналіз деяких нормативно-правових актів із цього питання.

Постанова Кабінету Міністрів України від 15 жовтня 2004 року № 1378: «Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» було затверджено, зокрема, Положення про Громадську Раду при Кабінеті Міністрів України, серед основних завдань було:

1) подання методичної допомоги громадським радам при центральних органах виконавчої влади з питань, пов'язаних з організацією проведення консультацій з громадськістю та виробленням за їх результатами узгоджених пропозицій щодо формування та реалізації державної політики;

2) сприяння реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами;

3) забезпечення врахування громадської думки в процесі підготовки та організації виконання рішень Кабінету Міністрів України, центральних і місцевих органів виконавчої влади [5].

Цією постановою також було затверджено і Типове Положення про Громадську раду при центральних органах виконавчої влади. Очевидним є те, що Громадська Рада при Кабінеті Міністрів України є такою Громадською радою, що має певний вид контролю над такими радами, що утворені при центральних органах виконавчої влади. Тобто Громадська рада при Кабінеті Міністрів України не тільки надає методичну допомогу для проведення консультацій громадськими радами при ЦОВВ (тобто має наглядовий механізм для впровадження норм для положень таких рад), а ще і має повноваження в питаннях прийняття остаточного рішення цими радами. Закріплений вищий статус Громадської Ради при Кабінеті Міністрів України має пріоритетність дій для впровадження єдиного механізму вироблення державної політики для залучення громадськості в життя центральних органів виконавчої влади.

Надалі визначення Громадської ради при Кабінеті Міністрів України, міністерстві, іншому центральному органів виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації було встановлено постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2009 року № 1302. Згідно із зазначеним документом Громадська рада – це постійно діючий колегіальний виборний консультативно-дорадчий орган, що діє з метою забезпечення участі громадян і їх об'єднань в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади і налагодження ефективної взаємодії таких органів з громадськістю, врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики [6].

Основним актом із питань забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики є постанова Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 [7].

Вказаним актом затверджено порядок проведення консультацій з громадськістю та типові положення про громадську раду при ЦОВВ. Якщо в тексті постанови мова також йде і про консультації з громадськістю з тим органом, що є головним розробником проекту нормативно-правового акту, то ключову роль відіграють норми, згідно з якими результати проведення консультацій з громадськістю повинні враховуватися всіма центральними органами виконавчої влади, що залучали таку громадськість під час остаточного прийняття рішень або в подальшій роботі.

Новим видом у спілкуванні влади з громадськістю є і те, що консультації з громадськістю тепер також проводяться в обов'язковому порядку у формі публічного обговорення та/або у формі електронних консультацій щодо проектів нормативно-правових актів. Електронна форма комунікації

з громадськістю реалізується через спеціальний розділ на офіційному веб-сайті державного органу.

Якщо в порядку проведення консультації з громадськістю йдеться саме про механізм спілкування з громадськістю, то Типове положення про громадську раду визначає саме статут такої в політичних процесах.

Громадська рада при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі держадміністрації є тимчасовим консультативно-дорадчим органом, утвореним для сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики [7].

Статус тимчасовості або постійності такого консультативно-дорадчого органу встановлюється актами центральних органів виконавчої влади, що утворюють при собі таку Громадську раду.

Розглянемо кожний приклад зі створення Громадської ради при ключових державних органах у сфері протидії корупції, та пов'язаним механізмом із її використанням.

Серед органів державної влади, що регулюють та впроваджують антикорупційну політику в Україні, діють: Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України та Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів. Метою новостворених органів є подолання корупції, виявлення та повернення активів, що були здобути злочинним шляхом, задля виконання Україною Плану дій щодо лібералізації візового режиму з Європейським Союзом.

Звісно, до вищезазначених органів можна додати ще і такі, як Державне бюро розслідувань, Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру та Національну раду з питань антикорупційної політики. Водночас Державне бюро розслідувань станом на серпень 2017 року перебуває в процесі створення, та орієнтовною датою початку роботи анонсовано кінець 2017 року. Спеціалізована антикорупційна прокуратура входить до системи Генеральної прокуратури України, тому і не має самостійної Громадської ради.

Національна рада з питань антикорупційної політики є лишень консультативно-дорадчим органом при Президентові України, а до її складу входять заступники Глави Адміністрації Президента України; голова комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання боротьби з організованою злочинністю та корупцією (за згодою); дві особи, кандидатури яких запропоновано Кабінетом Міністрів України; особа, кандидатура якої запропонована Радою суддів України (за згодою); особа, кандидатура якої запропонована Генеральним прокурором України (за згодою); особа, кандидатура якої запропонована Головою Рахункової палати (за згодою); один представник від всеукраїнських асоціацій місцевого самоврядування (за згодою); два представники від об'єднань підприємців (бізнес-асоціацій); глава делегації України для участі в роботі Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO); бізнес-омбудсмен та лише сім представників громадських об'єднань та/або громадських експертів, які мають досвід підготовки пропозицій щодо формування та реалізації антикорупційної політики (за згодою). Залучення громадськості до такої ради є мінімальним.

Національне агентство з питань запобігання корупції є, відповідно до Закону України «Про запобігання корупції», центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізує державну антикорупційну політику.

Цей Закон є основним підґрунтям виконання завдань і обов'язків Національним агентством із питань подолання корупції та його основним нормативно-правовим актом.

Чітке включення норми щодо здійснення контролю за діяльністю Національного агентства з питань запобігання корупції визначено статтею 14 цього Закону, а саме, що Контроль за витрачанням Національним агентством коштів здійснюється Рахунковою палатою шляхом проведення аудиту один раз на два роки; Громадський контроль за діяльністю Національного агентства забезпечується через Громадську раду при Національному агентстві, яка утворюється та формується Кабінетом Міністрів України з 15 осіб на підставі результатів конкурсу; Порядок організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві визначається Кабінетом Міністрів України; Громадська рада при Національному агентстві заслуховує інформацію про діяльність, виконання планів і завдань Національного агентства, затверджує щорічні звіти про діяльність Національного агентства, надає висновки за результатами експертизи проектів актів Національного агентства, делегує для участі в засіданнях Національного агентства свого представника з правом дорадчого голосу; Національне агентство готує щорічні звіти про свою діяльність, які після затвердження Громадською радою при Національному агентстві оприлюднюються на його офіційному веб-сайті [8].

Порядок організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції визначений постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 140 [9].

Аналізуючи даний акт, ми знайшли прогалини в тексті та вважаємо за доцільне їх виокремити.

Вказаними положеннями постанови зазначено, що Кабінет Міністрів України затверджує порядок організації проведення конкурсного відбору до Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції та детально регламентує порядок та послідовність заходів, що саме сприяють конкурсу, а саме:

- 1) оприлюднення оголошення про проведення конкурсу;
- 2) подання визначених цим Порядком документів громадськими об'єднаннями;
- 3) формування списків осіб, уповноважених представляти громадські об'єднання, які беруть участь в установчих зборах (далі – делегати громадських об'єднань) та осіб, які пропонуються громадськими об'єднаннями для включення до складу Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції (далі - кандидати до складу Громадської ради);
- 4) проведення установчих зборів;
- 5) оформлення протоколу за підсумками установчих зборів;
- 6) затвердження складу Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції.

Логіка зводиться до того, що спочатку оприлюднюється оголошення про проведення конкурсу до складу Громадської ради, потім громадські об'єднання подають своїх кандидатів із повним переліком необхідних документів, формування списків кандидатів, що відповідають умовам для участі у конкурсі, проведення рейтингового інтернет-голосування за кандидатів. Після затвердження складу Громадської ради, що повинен бути затверджений Кабінетом Міністрів України, проводяться установчі збори вже новоствореною Громадською радою та оформлюється протокол за підсумками таких.

Аналіз вищезазначених норм постанови вказують на те, що тільки після проведення установчих зборів та підсумками їх у вигляді протоколу визначається склад Громадської ради.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05 квітня 2017 року утворено Громадську раду при Національному агентстві з питань запобігання корупції та затверджено її склад [10].

А вже 13 квітня 2017 року за даними офіційного веб-сайту Національного агентства з питань запобігання корупції зазначено, що відбулось установче засідання Громадської ради, на якому ухвалено Положення про Громадську раду, яке буде подано для затвердження на засідання НАЗК найближчим часом [11].

Тобто персональний офіційно-затверджений склад Громадської ради проводить своє засідання (установчі збори), а потім подає підготовлений проект свого Положення на затвердження Національного агентства з питань запобігання корупції.

Станом на 07 серпня 2017 року Положення Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції не оприлюднено, тому що не затверджено, оскільки Національне агентство є колегіальним органом, у кількості 5 членів Національного агентства за Законом, що, на жаль, наразі становить лише 3. Очевидно довгим буде процес затвердження такого Положення, що унеможливить нормальний процес функціонування Громадської ради при взаємному центральному органі виконавчої влади.

Рада Громадського контролю при Національному антикорупційному бюро України утворюється з метою забезпечення прозорості та цивільного контролю за діяльністю Національного бюро в складі 15 осіб на засадах відкритого та прозорого конкурсу, відповідно до статті 31 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» [12].

Вказаним Законом передбачена норма і про те, що Положення про Раду Громадського контролю та Порядок її утворення затверджується Указом Президент України, з посиланням на такий Указ.

Так, Указом Президента від 15 травня 2015 року № 272/2015, яким затверджено Положення про Раду Громадського контролю визначено, що основними завданнями такої Ради є здійснення цивільного контролю за діяльністю Національного антикорупційного бюро України та сприяння взаємодії Національного антикорупційного бюро України з громадськими об'єднаннями, іншими інститутами громадянського суспільства у сфері протидії корупції [13].

Тобто така Рада координує процес комунікації та роботи відповідно, з іншими громадськими об'єднаннями, що мають на меті здійснення громадського контролю за діяльністю Національного антикорупційного бюро України, що є державним правоохоронним органом, на який покладатись попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесені до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових, відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України».

Такої пріоритетної форми «правління» над іншими громадськими об'єднаннями, що має Рада Громадського контролю при Національному антикорупційному бюро України, не має жодна інша Громадська рада при центральному органі виконавчої влади зі спеціальним статусом, метою яких є подолання корупції, що буде висвітлена в статті, оскільки Громадські ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції та Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, мають самостійний статус та не мають підконтрольних інших громадських об'єднань.

Що ж до Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, то станом на серпень 2017 року процес запровадження такого інституту, як Громадська рада в самому розпалі. Проаналізуємо на нормативно-правових актах.

Діяльність Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними

від корупційних та інших злочинів, регулюється Законом України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» [14].

Один із видів контролю за діяльністю Національного агентства забезпечується через Громадську раду, що утворюється при Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами. Основними функціями такої Громадської ради є заслуховування інформації про діяльність, виконання планів і завдань Національного агентства, здійснення громадського контролю за витрачанням коштів Державного бюджету України, головним розпорядником яких є Національне агентство, надання висновків за результатами експертизи проектів нормативно-правових актів Національного агентства, делегування для участі в засіданнях міжвідомчої комісії з питань реалізації активів та конкурсної комісії на заміщення вакантних посад державних службовців у Національному агентстві по два представники. Громадська рада має право отримувати документи та інформацію, що стосуються діяльності Національного агентства (крім тих, що становлять державну таємницю).

Порядок організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2017 року № 86 [15].

Якщо загальні повноваження Громадської ради прописані в Законі, то вищезазначеним Порядком регламентуються норми щодо самого конкурсного процесу відбору кандидатів до персонального складу Громадської ради. Так, Порядком визначено вимоги щодо подачі документів, обов'язків щодо статутної діяльності громадських об'єднань, що висувають свого кандидата, умови проведення рейтингового інтернет-голосування щодо обрання кандидатів. Законодавець дає можливість новообраному складу Громадської ради самостійно прописати своє Положення про діяльність та на основі цього чітко прописати свої функції та повноваження. Така рада повинна складатися з 9 обраних осіб, але у зв'язку з недостатньою кількістю кандидатів для проведення рейтингового інтернет-голосування дату такого голосування продовжено, та незабаром (вересень 2017 року) відбудеться формування Громадської ради при Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів.

Висновки. Процес залучення громадськості до політичного життя та істотних змін устрою країни розпочався з процесом проведення референдумів в Україні. Досвід показав, що такий інструмент є активною підтримкою суспільства для політичних діячів, що сама держава почала прислуховуватися до думки суспільства. Подальший розвиток країни показав, що для застосування кращої практики залучення суспільства до прийняття важливих державних рішень повинно бути врегульовано нормативно-правовими актами, про що і наголошено в статті. Вищенаведені приклади запровадження такого механізму контролю за діяльністю державних органів, як утворення Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції та Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Ради громадського контролю при Національному антикорупційному бюро України, дають змогу підкреслити необхідність залучення свідомого та цілеспрямованого населення України до формування державної політики в цілому. Прозорість голосування та формування процесу створення таких інституцій

дають змогу широко та незалежно впливати на державні процеси та, відповідно, контролювати «чесність» діяльності високопосадовців.

Список використаної літератури:

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0&find=1&xt=%F0%E5%F4%E5%F0%E5%ED%E4&x=0&y=0>.
2. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Закон України «Про всеукраїнський та місцеві референдуми» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1286-12/print1500020033435494>.
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Постанова Верховної Ради України «Про проголошення незалежності України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>.
4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідальності проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України за результатами всеукраїнського референдуму за народною ініціативою» вимогам статей 157 і 158 Конституції України (справа про внесення змін до статей 76, 80, 90, 106 Конституції України) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v001v710-00>.
5. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1378-2004-%D0%BF>.
6. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Постанова Кабінету Міністрів України «Про додаткові заходи щодо забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1302-2009-%D0%BF>.
7. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
8. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Закон України «Про запобігання корупції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
9. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку

організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/140-2015-%D0%BF/paran9#n9>.

10. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України / Розпорядження кабінету Міністрів України «Про утворення Громадської ради при Національному агентстві з питань запобігання корупції та затвердження її складу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/tu/cardnpd?docid=249890229>.

11. Офіційний веб-сайт Національного агентства з питань запобігання корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nazk.gov.ua/news/pry-nazk-rozpochala-robotu-gromadska-rada>.

12. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18/page2?text=%E3%F0%EE%EC%E0%E4>.

13. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Указ Президента України «Питання Ради громадського контролю при Національному антикорупційному бюро України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/272/2015/paran11#n11>.

14. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Закон України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/772-19>.

15. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України / Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок організації та проведення конкурсу з формування Громадської ради при Національному агентстві з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/86-2017-%D0%BF/paran9#n9>.

ДОВІДКА ПРО АВТОРА

Кладченко Аліса Олександрівна – аспірант кафедри теорії та історії держави і права Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Kladchenko Alisa Oleksandrivna – Postgraduate Student at Department of Theory and History of State and Law, King Daniel of Galicia Ivano-Frankivsk University of Law

alisa.kladchenko@gmail.com